

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Pavla Telce a soudců JUDr. Markéty Pokorné a Mgr. Bronislava Berana ve věci

žalobce: **Marek Š.**, narozený xxx
bytem xxx

proti
žalovaným:

1. ADRAS REALITY s. r. o., IČO 28561325
sídlem Sokolská 576/21, 779 00 Olomouc
zastoupený advokátem Mgr. Michalem Novákem
sídlem Fibichova 1141/2, 779 00 Olomouc

2. Petr J., narozený xxx
bytem xxx
zastoupený advokátkou Mgr. Terezou Nyplovou
sídlem Dukelská třída 15/16, 500 02 Hradec Králové

3. Ján K., narozený xxx, zemřelý 30. 8. 2021
naposledy xxx

4. Štefan K., narozený xxx, zemřelý 16. 7. 2012
naposledy bytem xxx

5. Irena K., narozená xxx
bytem xxx

6. Mária K., narozená xxx, zemřelá dne xxx
naposledy bytem xxx

7. Ing. Pavel K., narozený xxx
bytem xxx
zastoupený advokátkou Mgr. Terezou Nyplovou
sídlem Dukelská třída 15/16, 500 02 Hradec Králové

8. MI Estate s. r. o., IČO 08294208
sídlem Roháčova 188/37, 130 00 Praha 3-Žižkov
zastoupená advokátem JUDr. Adamem Valíčkem, MBA
sídlem Nám. Svobody 87/18, 602 00 Brno

9. Marie V., narozená xxx
bytem xxx

10. Darina R., narozená xxx
bytem xxx

11. Alena Š., narozená xxx
bytem xxx

12. František Š., narozen xxx

228/2023

bytem xxx

13. Božena P., narozená xxx

bytem xxx

14. Ludmila K., narozená xxx

bytem xxx

15. Patrik Š., narozený xxx

bytem xxx

16. Ladislav Š., narozený xxx

bytem xxx

o zrušení podílového spoluvlastnictví k nemovitostem, k odvolání žalovaného 2. a žalovaného 7. proti usnesení Okresního soudu v Přerově ze dne 30. 5. 2023, č. j. 16 C 185/2022-97,

takto:

I. Usnesení okresního soudu **se** ve výroku II. ve vztahu k žalovanému 2. a žalovanému 7. **potvrzuje**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením okresní soud zastavil řízení o žalobě žalobce na zrušení podílového spoluvlastnictví, částečně na základě zpětvzetí žaloby dle § 96 odst. 1 a 2 o. s. ř. a částečně ve vztahu k žalovaným 3. a 4. pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř. (výrok I.), rozhodl, že žalovaným se právo na náhradu nákladů řízení vůči žalobci nepřiznává (výrok II.) a rozhodl o vrácení části zaplaceného soudního poplatku žalobci ve výši 4.000 Kč (výrok III.). Výrok II. o nákladech řízení účastníků odůvodnil okresní soud aplikací ustanovení § 150 o. s. ř. tak, že právo na náhradu nákladů řízení vůči žalobci nepřiznal žádnému z žalovaných, když při rozhodování přihlédl k charakteru řízení, ke stavu zápisu i k principu důvěry v zápis v katastru nemovitostí, v němž byli žalovaní č. 3. a 4. jako existující spoluvlastníci uvedeni, a současně i ke značným obtížím zjišťovat na území jiného státu údaje o jeho občanech. Okresní soud současně přihlédl i k obsahu vyjádření žalovaných 1., 2. a 7., v nichž lze spatřovat určitou účelovost a snahu získat co nejvyšší náhradu za spoluvlastnické podíly. Okresní soud pak přihlédl i k postupu žalobce v řízení, který poté, co byl informován o procesních problémech, vzal žalobu neprodleně zpět a zbytečně řízení neprodužoval. V uvedených skutečnostech okresní soud spatřil důvody hodné zvláštního zřetele pro postup dle § 150 o. s. ř. a nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.
2. Proti tomuto usnesení do výroku II. podali včasné odvolání žalovaný 2. a žalovaný 7. a navrhli, aby odvolací soud napadený výrok usnesení okresního soudu zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení. Odvolatelé v první řadě namítali, že okresní soud postupoval zcela nesprávně, když o svém úmyslu aplikovat ustanovení § 150 o. s. ř. ve prospěch žalobce účastníky řízení neinformoval, a zatížil tak řízení procesní vadou. Odkázali na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3161/08 nebo sp. zn. II. ÚS 1605/15. Dále namítali, že postup dle ustanovení § 150 o. s. ř. je postupem výjimečným, který je možné použít pouze tehdy, pokud jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele, a je nutno přihlédnout k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům účastníků řízení, k okolnostem, které vedly k uplatnění nároku u soudu prvního stupně, k postojům účastníků v průběhu řízení apod. Pokud okresní soud neinformoval účastníky o použití ustanovení § 150 o. s. ř. a nezabýval se veškerými okolnostmi případu, dopustil se porušení práva na spravedlivý proces. Zde odkázali odvolatelé na nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1391/07 ze dne 5. 6. 2008. V dané věci se sice jedná o řízení, které svou povahou představuje tzv. iudicium duplex a dle recentní judikatury platí, že v případě meritorního rozhodnutí má soud v takovém

228/2023

řízení zpravidla rozhodnout o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, nicméně předmětné řízení neskončilo meritorním rozhodnutím ve věci, nýbrž bylo v plném rozsahu zastaveno zaviněním žalobce, a v takovém případě je pak na místě postup dle § 146 odst. 2 o. s. ř. Toto ustanovení přitom vychází ze zásady zavinění, které se posuzuje výlučně z procesního hlediska, přičemž podle této doktríny nejsou podstatné důvody, které vedly žalobce ke zpětvzetí žaloby. I v tomto případě může soud za splnění zákonných podmínek a při dodržení správného postupu aplikovat moderační právo zakotvené v ustanovení § 150 o. s. ř. Žalovaní mají nicméně za to, že okresní soud v daném případě postupoval při aplikaci nesprávně a nezabýval se dostatečně veškerými okolnostmi případu. Navíc jsou přesvědčeni, že skutečnosti, o které okresní soud opřel aplikaci moderačního práva, nepředstavují důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 150 o. s. ř. Okresní soud se vůbec nezabýval majetkovými a osobními poměry účastníků řízení ani nezjišťoval, jaké jsou náklady řízení, ačkoliv podle judikatury i odborné literatury jsou tato kritéria zásadní při zkoumání toho, zda jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 150 o. s. ř. Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že okresní soud se zabýval v podstatě pouze skutečnostmi na straně žalobce, které podle něj odůvodňují aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř. Odvolatelé dále poukázali, že vymezení okruhu účastníků řízení je podstatnou náležitostí každého návrhu na zahájení řízení a je zcela na odpovědnosti žalobce (toho, kdo návrh na zahájení řízení podává), aby toto vymezení bylo správné a úplné. Skutečnost, že v konkrétním případě může být toto vymezení obtížnější, nemůže dle názoru žalovaných představovat důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 150 o. s. ř. Žalobce vždy nese riziko, že v případě neúspěchu ve sporu může být vystaven povinnosti k náhradě nákladů řízení, toto je skutečnost, kterou by měl každý žalobce vyhodnotit a zvážit ještě před podáním žaloby.

3. Žalobce se k odvolání žalovaných 2. a 7. písemně vyjádřil s tím, že se s rozhodnutím okresního soudu zcela ztotožňuje a navrhl potvrzení napadeného usnesení ve výroku II., když takovéto rozhodnutí považuje za spravedlivé.
4. Ostatní účastníci se k odvolání žalovaných 2. a 7. nevyjádřili.
5. Po zjištění, že odvolání obou žalovaných je přípustné, podané včas a oprávněnými osobami, krajský soud přezkoumal usnesení okresního soudu v napadeném výroku II. o nákladech řízení účastníků, a dospěl k závěru, že odvolání obou žalovaných důvodné není.
6. Z obsahu spisu krajský soud zjistil, že žalobou doručenou okresnímu soudu dne 16. 6. 2022 se žalobce domáhal zrušení spoluvlastnictví žalobce a původně označených žalovaných č. 1. až 9. k v žalobě specifikovaným nemovitostem a příkázání všech spoluvlastnických podílů původně žalovaných č. 1. až 9. do výlučného vlastnictví žalobce za přiměřenou náhradu. Žalovaný 1. s návrhem nesouhlasil a ve svém podání ze dne 7. 10. 2022 navrhl zamítnutí žaloby. Rovněž žalovaní 2. a 7. s návrhem nesouhlasili a ve svém podání ze dne 5. 10. 2022 navrhli reálné rozdělení předmětných nemovitostí. V průběhu řízení okresní soud zjistil, že žalovaný 3. a žalovaný 4. zemřeli před podáním žaloby, a dále zjistil, že spoluvlastnický podíl žalované 5. vydražil žalovaný 8. Dále okresní soud zjistil, že žalovaná 6. zemřela po podání žaloby a že se k jejímu spoluvlastnickému podílu stali na základě usnesení Okresního soudu v Lounech ze dne 19. 1. 2023 o vypořádání dědictví nástupci Darina R., Alena Š., František Š., Božena P., Ludmila K., Patrik Š., Ladislav Š., o jejichž vstupu do řízení jako žalovaných č. 10. až 16. rozhodl okresní soud usnesením ze dne 30. 3. 2023, č. j. 16 C 185/2022-78. Usnesením ze dne 8. 2. 2023, č. j. 16 C 185/2022-75, vyzval okresní soud žalobce, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení této výzvy sdělil, zda trvá na podané žalobě anebo zda ji vezme zpět, přičemž žalobci předestřel právní názor, že účastníci řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví podle § 1143 občanského zákoníku jsou podle § 91 odst. 2 o. s. ř. nerozlučnými společníky, což znamená, že žaloba musí být podána vůči všem spoluvlastníkům všech spoluvlastnických podílů a pokud nikoliv, musí být žaloba zamítnuta. Na výzvu okresního soudu reagoval žalobce podáním doručeným okresnímu soudu dne 20. 2. 2023, kterým vzal žalobu v celém rozsahu zpět a sdělil okresnímu soudu, aby při rozhodování vzal na vědomí, že o nežijících spoluvlastnících ze Slovenska nevěděl, i když se je pokoušel všemožně

228/2023

kontaktovat i dotazy na obec, kde podle katastru měli uvedené trvalé bydliště, ale nikdy neobdržel žádnou odpověď. Ze své pozice se nemohl jinak dozvědět, že tyto osoby nežijí, postupoval v dobré víře v zápis údajů v katastru nemovitostí a ostatní skutečnosti, které nastaly po podání žaloby, nemohl ovlivnit.

7. Nato okresní soud rozhodl napadeným usnesením.
8. S ohledem na dispozitivní úkon zpětvzetí žaloby, kdy nebylo rozhodnuto ve věci samé, ale řízení skončilo zastavením, bylo třeba meritorně posuzovat podmínky pro náhradu nákladů řízení účastníků podle § 146 odst. 2 o. s. ř., a to podle míry zavinění některého z nich. Zavinění je třeba posuzovat výlučně z procesního hlediska podle procesního výsledku a je třeba posuzovat, zda byla žaloba podána důvodně a který z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno. Nejsou-li splněna kritéria ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř. pro rozhodnutí o nákladech řízení při zpětvzetí žaloby podle míry zavinění některého z nich, je třeba postupovat podle ustanovení § 146 odst. 1 písm. b) o. s. ř., podle kterého žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nemá.
9. Okresní soud, ač to v odůvodnění rozhodnutí výslovně neuvedl, postupoval správně dle ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř., když vyhodnotil, že zastavení řízení z procesního hlediska zavinil žalobce zpětvzetím žaloby. Žalovaným však náklady řízení okresní soud nepřiznal při aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř.
10. Podle ustanovení § 150 o. s. ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat. V některých případech povinnost nahradit náklady řízení by se mohla jevit jako nepřiměřená tvrdost, a proto ustanovení § 150 o. s. ř. umožňuje, aby ve výjimečných případech z důvodů hodných zvláštního zřetele soud tuto náhradu zcela nebo zčásti nepřiznal. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, soud přihlíží k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení. Je třeba vzít zřetel na poměry toho, kdo by měl hradit náklady řízení, ale musí se také uvážit, jak by se takovéto rozhodnutí dotklo majetkových poměrů oprávněného účastníka, v daném případě žalovaných. Soud také přihlíží k okolnostem, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, k charakteru nároku a postoji účastníků v průběhu řízení. Odvolací soud při rozhodování o náhradě nákladů řízení vzal v úvahu argumenty vyjádřené v nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 5. 11. 2008, sp. zn. I. ÚS 2662/07, z nichž vyplývá, že nepřiznání náhrady nákladů řízení může být jen výjimečné a mohou jej ospravedlnit pouze důvody zvláštního zřetele hodné. Ustanovení § 150 o. s. ř. neslouží pouze ke zmírňování majetkových rozdílů mezi procesními stranami, ale k řešení situace, v níž je nespravedlivé, aby ten, kdo důvodně hájil svá porušená nebo ohrožená práva nebo právem chráněné zájmy, obdržel náhradu nákladů, které při této činnosti účelně vynaložil. Rozhodnutí, v souladu s nímž si ten, kdo v řízení uspěl, také ponese sám své náklady, se proto bude spravedlivým jevit především s ohledem na existenci okolností souvisejících s předprocesním stadiem sporu, s chováním účastníků v tomto stadiu, s charakterem uplatněného nároku apod.
11. Odvolací soud v tomto konkrétním případě shodně s okresním soudem mimořádné okolnosti odůvodňující aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř. ve prospěch žalobce shledává. Tyto okolnosti shledává odvolací soud zejména v okolnostech projednávané věci, kdy, jak správně konstatoval okresní soud, žalobce, ač nese procesní odpovědnost za podání žaloby, nebyl v tomto konkrétním případě objektivně schopen zjistit okruh účastníků řízení a skutečnosti nastalé po podání žaloby nemohl žádným způsobem ovlivnit a předpokládat. V tomto shledává odvolací soud právě okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, a přihlíží shodně s okresním soudem také k postoji účastníků v průběhu řízení, tj. k postoji žalobce, který neprodleně na výzvu okresního soudu reagoval zpětvzetím žaloby. Přiznání nákladů řízení za této situace žalovaným 2. a 7. by se tak jevilo vůči žalobci jako nespravedlivé. Zároveň je také třeba přihlídnout k charakteru tohoto řízení, které dle nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 404/22 ze dne 5. 4. 2022 má povahu tzv. iudicii duplicis, které je charakteristické tím, že nelze vycházet ze zásady tzv. procesního úspěchu ve věci a je třeba

228/2023

postupovat zásadně tak, že každý účastník si ponese své náklady sám. Uvedené neplatí, je-li procesní postup některého účastníka řízení šikanózním výkonem práva obstrukčním chováním anebo zneužitím procesních práv, tak tomu ovšem v projednávané věci ze strany žalobce není.

12. Pokud jde o odvolací argumentaci obou žalovaných, je třeba okresnímu soudu vytknout, že žalované neupozornil na své úvahy ohledně aplikace ustanovení § 150 o. s. ř., nicméně s ohledem na konkrétní povahu projednávané věci v tomto odvolací soud podstatnou vadu řízení nespátřuje. Neobstojí ani námitka obou žalovaných, že okresní soud nehodnotil majetkové nebo finanční poměry účastníků řízení při aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř., neboť okresní soud ustanovení § 150 o. s. ř. neaplikoval vzhledem k osobním či majetkovým poměrům žalobce, ale vzhledem ke konkrétním okolnostem projednávané věci a ke skutečnosti, že žalobce v době podání žaloby nebyl objektivně schopen zjistit okruh účastníků řízení a nebylo v jeho možnostech ovlivnit skutečnosti, které nastaly až v průběhu řízení. Právě v těchto okolnostech konkrétního projednávaného případu odvolací soud podmínky pro aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř. shledává.
13. Ze shora uvedených důvodů proto bylo usnesení okresního soudu ve vztahu k odvolatelům podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrzeno.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné.

Olomouc 31. srpna 2023

Mgr. Pavel Telec v. r.
předseda senátu